

OBSAH

<i>Petr Květina – Markéta Končelová, Kategorie výzdobného stylu na lineární keramice z Bylan – Categories of LBK pottery decoration style from Bylany</i>	195–219
<i>Radka Šumberová – Jarmila Valentová, Dům mrtvých, nebo dům živých? Laténský objekt s lidskými kostrami z Nových Dvorů, okr. Kutná Hora – A House of the Living, or a House of the Dead? A La Tène feature with human bones from Nové Dvory, Central Bohemia</i>	220–250
<i>Hana Brzobohatá, Antropologický rozbor kosterních pozůstatků z objektu z doby laténské z Nových Dvorů, okr. Kutná Hora – Anthropological analysis of skeletal remains from a La Tène feature at Nové Dvory, Central Bohemia</i>	251–252
<i>René Kyselý, Zvířecí skelet z laténskému objektu v Nových Dvorech, okr. Kutná Hora – Animal skeleton from a La Tène feature at Nové Dvory, Central Bohemia</i>	253–255
<i>Vladimír Salač, Zum keltischen Erbe in der älteren Römischen Kaiserzeit in Böhmen und Mitteleuropa – Ke keltskému dědictví ve starší době římské v Čechách a ve střední Evropě</i>	256–283
<i>Andrea Bartošková, Zánik knížecího dvorce na Budči – The demise of the ducal curia at Budeč</i>	284–306

MATERIALIA

<i>Michal Ernée – Nada Profantová & Helena Březinová – Jaroslav Frána – Antonín Majer – Petra Stránská, Pohřebiště únětické kultury v Klecanech, okr. Praha-východ – Ein Gräberfeld der Aunjetitzer Kultur in Klecany, Kr. Prag-Ost</i>	307–330
<i>Martin Ježek – Jaroslav Řídký – Ladislav Varadzin – Jan Zavřel, K železářské výrobě kolem přelomu 12. a 13. století v Knovízi, okr. Kladno – On 12th–13th centuries ironworks in Knovíz, Central Bohemia</i>	331–339

AKTUALITY

<i>red., Archeologické rozhledy na internetu – All issues of Archeologické rozhledy on the internet</i>	340
<i>H. Březinová, Nesat XI., 9.–13. 5. 2011, Esslingen</i>	340

<i>Jan Bouzek</i> , Zdeněk Vašíček a archeologie (20. 5. 1933 – 13. 4. 2011)	340–342
Vybraná bibliografie Zdeňka Vašíčka (práce se vztahem k archeologii)	342–344
<i>Jan Bouzek – Slavomil Vencl</i> , Vzpomínka na Antonína Beneše (25. 6. 1934 – 7. 3. 2011)	344–346
<i>Ivana Boháčová</i> , Konec jedné kapitoly pražské archeologie. Odešel Ladislav Hrdlička (4. 4. 1937 – 30. 4. 2011)	346–347

NOVÉ PUBLIKACE

<i>Jan Hasil</i> , Stefan Eichert: Die frühmittelalterlichen Grabfunde Kärntens. Die materielle Kultur Karantaniens anhand der Grabfunde von der Spätantike bis ins 11. Jahrhundert (Klagenfurt am Wörthersee 2010)	348–353
<i>L. Varadzin – M. Ježek</i> , Dagfinn Skre ed.: Means of Exchange. Dealing with Silver in the Viking Age. Kaupang Excavation Project Publication Series, Volume 2. Norske Oldfunn XXIII (Aarhus – Oslo 2007)	353–357
<i>Jan Kypta</i> , Felix Biermann: Bootsgrab – Brandgrab – Kammergrab. Die slawischen Gräberfelder von Usedom im Kontext der früh- und hochmittelalterlichen Bestattungssitten in Mecklenburg und Pommern. Mit Beiträgen von J. Freder, C. Niemitz, A. Schäuble, W. Virk (Rahden/Westf. 2009)	357–359
Wojciech Chudziak red.: Wczesnośredniowieczne cmentarzysko szkieletowe w Kałdusie (stanowisko 4) (Toruń 2010)	
<i>Josef Unger</i> , Pavel Čáp – Jiří Macháček – Josef Špaček: Tajemství výroby velkomoravského šperku. Archeologický experiment (Praha 2011)	359–360
<i>Jan Kypta</i> , Dějiny staveb 2010. Sborník vybraných referátů z konference v Nečtinech konané ve dnech 26. 3. – 28. 3. 2010 (Plzeň 2011)	360–362
<i>Filip Laval</i> , Libor Jan – Jiří Kacel a kolektiv: Pocta králi. K 730. výročí smrti českého krále, rakouského vévody a moravského markraběte Přemysla Otakara II (Brno – Znojmo 2010)	362–364
<i>Ivan Pavlů</i> , Peter Jordan – Marek Zvelebil eds.: Ceramics Before Farming. The Dispersal of Pottery Among Prehistoric Eurasian Hunter-Gatherers (Walnut Creek, California 2009)	364–366
<i>Jan Kypta</i> , Gabriele Legant: Zur Siedlungsgeschichte des ehemaligen Lübecker Kaufleuteviertels im 12. und frühen 13. Jahrhundert. Nach den ältesten Befunden der Grabung Alfstraße – Fischstraße – Schüsselbuden, 1985–1990 (Rahden/Westf. 2010)	366–367
<i>kv</i> , Petr Neruda: Střední paleolit v moravských jeskyních – Middle Palaeolithic in Moravian Caves (Brno 2011)	367–369
<i>Ladislav Varadzin</i> , Tim Pestell – Katharina Ulmschneider eds.: Markets in Early Medieval Europe. Trading and „Productive“ Sites, 650–850 (Bollington 2003)	369–370
<i>Jan Kypta</i> , Angelika Speckmann: Ländlicher Hausbau in Westfalen vom 6./7. Jahrhundert bis zum 12./13. Jahrhundert (Mainz 2010)	370
<i>Jiří Macháček</i> , Jan Videman – Josef Paukert: Moravské denáry 11.–12. století (Kroměříž 2009)	370–371
<i>mj</i> , Wratislavia Antiqua 13. Ulica, plac i cmentarz w publicznej przestrzeni średniowiecznego i wczesnonowożytnego miasta Europy Środkowej – Strasse, Platz und Friedhof in dem öffentlichen Raum der mittelalterlichen und frühneuzeitlichen Stadt Mitteleuropas (Wrocław 2011)	371–372

Kategorie výzdobného stylu na lineární keramice z Bylan

Categories of LBK pottery decoration style from Bylany

Petr Květina – Markéta Končelová

*Cílem článku je nové metodické uchopení výzdoby LBK z neolitické lokality v Bylanech u Kutné Hory. Dosa-
vadní interpretace vývoje sídliště je založena na dataci keramického materiálu a trendech vývoje nekeram-
ických artefaktů z tzv. stavebních komplexů. Jedná se o empiricky definované chronologicko-prostorové
jednotky, jejichž jádrem je dům. Výchozí otázkou je, zda se jakkoliv změní stávající model sídliště, pokud
dojde k dekonstrukci stavebních komplexů. Na základě kvantitativní analýzy stylu keramické výzdoby prove-
dené v úrovni jednotlivých archeologických objektů bylo definováno několik skupin stylu lineární výzdoby.
Význam těchto skupin byl validován prostřednictvím prostorové evidence jejich výskytu. Výsledky analýzy
umožňují konfrontovat stávající teoretický model neolitických sídlišť s jinou alternativou.*

styl – výzdoba – keramika – neolit – LBK – Bylany – sídliště – vícerozměrná statistika

*The aim of the article is an innovative methodological understanding of LBK pottery decoration from the site
of Bylany, Central Bohemia. The existing interpretation of the settlement development is based on pottery
dating and the evolution of non-ceramic artifacts from the so-called “house complexes”. These are empiri-
cally defined spatio-temporal units with the house in their centre. The initial question is whether the existing
model of the settlement will change in any way if these complexes are deconstructed. Several groups of linear
decoration style were defined through quantitative analysis of pottery decoration style performed at the
level of individual archaeological features. The meaning of these groups was validated through analysis
of their spatial occurrence. The results of the analysis allowed comparison of the existing theoretical model
of Neolithic settlements with an alternative.*

style – decoration – pottery – Neolithic – LBK – Bylany – settlement – multivariate statistics

MARKÉTA KONČELOVÁ, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha
koncelova@arup.cas.cz

PETR KVĚTINA, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha; kvetina@arup.cas.cz

Dům mrtvých, nebo dům živých? Laténský objekt s lidskými kostrami z Nových Dvorů, okr. Kutná Hora

**A House of the Living, or a House of the Dead?
A La Tène feature with human bones from Nové Dvory, Central Bohemia**

Radka Šumberová – Jarmila Valentová

V r. 1995 byl v rámci záchranného archeologického výzkumu zjištěn na katastru obce Nové Dvory u Kutné Hory kruhový objekt obehnaný žlabem. Na dně objektu byly nalezeny kosterní pozůstatky dvou jedinců silně povrchově degradované, původně uložené ve volném prostoru, skelet mladého tura domácího a 55 nádob. Nález je interpretován jako doklad jedné fáze nedokončeného vícefázového pohřbu – expozice na určeném místě s uskutečněným banquetem.

doba laténská – střední Čechy – přechodové rituály – vícefázový pohřeb – žlabové ohrazení – expozice

*A circular feature delimited by a ditch was excavated in 1995 during a rescue archaeological excavation at the Nové Dvory village near Kutná Hora. Skeletal remains of two individuals, heavily degraded on the surface and originally placed in an open space, a skeleton of a young cattle (*Bos taurus*), and 55 vessels, were found at the feature's bottom. The find is interpreted as an evidence of one phase of an unfinished multi-phase burial – an exposition at a designated place accompanied by a feast.*

La Tène period – Central Bohemia – rites of passage – multi-phase burial – ditch enclosure – exposition

RADKA ŠUMBEROVÁ, Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i., pracoviště Kutná Hora, Hloušecká 609, CZ-284 01 Kutná Hora; sumberova@arup.cas.cz

JARMILA VALENTOVÁ, Národní muzeum, Václavské náměstí 68, CZ-115 79 Praha 1; jarmila_valentova@nm.cz

Antropologický rozbor kosterních pozůstatků z objektu z doby laténské z Nových Dvorů, okr. Kutná Hora

Hana Brzobohatá

V příspěvku jsou předloženy výsledky antropologické expertízy fragmentárního lidského kosterního materiálu z pozdně laténského objektu v Nových Dvorech (okr. Kutná Hora). V objektu byly identifikovány kosterní pozůstatky celkem dvou jedinců. Studium polohových transformací kosterních komponent prokázalo existenci primárního dutého prostoru okolo uložených těl.

antropologie – odhad dožitého věku – pohlavní diagnóza – tafonomie – disartikulace – doba laténská

Anthropological analysis of skeletal remains from a La Tène feature at Nové Dvory, Central Bohemia.
The article presents the results of the anthropological assessment of fragmentary human skeletal material from a Late La Tène feature at Nové Dvory (distr. Kutná Hora). Skeletal remains of two individuals were identified in the feature. Analysis of placement transformations of the skeletal components proved the existence of a primary open space around the deposited bodies.

anthropology – estimation of age at death – sex assessment – taphonomy – disarticulation – La Tène period

HANA BRZOBOHATÁ, Archeologický ústav AV ČR, v. v. i., pracoviště Kutná Hora, Hloušecká 609, CZ-284 01 Kutná Hora; brzobohata@arup.cas.cz

Zvířecí skelet z laténského objektu v Nových Dvorech, okr. Kutná Hora

René Kyselý

*Příspěvek po osteologické a archeozoologické stránce popisuje a analyzuje nález skeletu tura domácího (*Bos taurus*) z pozdně laténského objektu v Nových Dvorech (okr. Kutná Hora). Tur ve věku 2,5–3 roky byl s největší pravděpodobností do jámy uložen vcelku, tj. v artikulovaném stavu. Součástí osteologického nálezu inventáře jsou i ojedinělé fragmenty kostí prasete a ovce/kozy a artefakt z parohu jelena (*Cervus elaphus*).*

archeozoologie – rituál – doba laténská – osteologie – *Bos taurus* – tur domácí

*Animal skeleton from a La Tène feature at Nové Dvory, Central Bohemia. The article describes and analyzes the osteological and archaeozoological aspects of a cattle (*Bos taurus*) skeleton found in a Late La-Tène feature at Nové Dvory (distr. Kutná Hora). The animal of the age of 2,5–3 years was most probably deposited in the pit as a whole, i.e. in articulated condition. Isolated pig and sheep/goat bone fragments and an artefact made out of deer (*Cervus elaphus*) antler form part of the osteological find inventory.*

archaeozoology – ritual – La Tène period – osteology – *Bos taurus* – cattle

RENÉ KYSELÝ, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha; kysel@arup.cas.cz

Zum keltischen Erbe in der älteren Römischen Kaiserzeit in Böhmen und Mitteleuropa

Ke keltskému dědictví ve starší době římské v Čechách
a ve střední Evropě

Vladimír Salač

Der Artikel befasst sich mit der Frage, in wieweit die den Kelten zugeschriebene Latène-Kultur die archäologischen für germanisch gehaltenen Kulturen im mitteleuropäischen Bereich beeinflusste. Der Verfasser schließt, dass ein beschränkter Einfluss auf die Latène-Kulturen lediglich in Mitteldeutschland innerhalb der entstehenden Großromstedter Kultur zu beobachten ist. Im Wesentlichen blieb das Milieu der Elbgermanen in Mitteleuropa in der älteren römischen Kaiserzeit von der Latènekultur unberührt, das sogenannte keltische Erbe kann hier in einem größeren Maße nicht erkannt werden.

Spätlatènezeit – Kelten – Germanen – Kulturerbe – Böhmen – Mitteleuropa

On the “Celtic heritage” in the early Roman period in Bohemia and Central Europe. The article deals with the problem, in what extent the La Tène culture, ascribed to the Celts, influenced in the Central European area the following archaeological cultures ascribed to the Germans. The author concludes that a limited latènean influence can be observed only in Central Germany in the nascent Großromstedt culture. In general, however, the culture of the “Elbe Germans” remained unaffected by the La Tène culture and the so called “Celtic heritage” cannot be observed.

Late La Tène period – Celts – Germans – culture heritage – Bohemia – Central Europe

VLADIMÍR SALAČ, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha; salac@arup.cas.cz

Zánik knížecího dvorce na Budči

The demise of the ducal curtis at Budeč

Andrea Bartošková

Článek je metodickým příspěvkem k objasnění doby zániku knížecího dvorce na raně středověkém hradě Budči ve středních Čechách. Palisádou ohrazený areál dvorce (ca 4500 m²) v jihozápadní části akropole hradu zahrnoval rotundu sv. Petra, založenou podle písemných zpráv z 10. století knížetem Svatoplukem I. (vláda 895–915). Na základě rozboru keramiky ze situací spojených se zánikovou fází ohrazení dvorce autorka stanoví dobu zániku palisády, resp. dvorce, a zařazuje ji do historických okolností známých z dalších pramenů.

raný středověk – Čechy – hrad – Budeč – dvorec – keramika – datování

This article is a methodological contribution to the clarification of the period involving the demise of the ducal curtis at the Early Medieval stronghold at Budeč in Central Bohemia. The grounds of the curtis that featured a palisade enclosure (ca 4500 m²) also included the Rotunda of St. Peter in the south western part of the stronghold acropolis, which was founded by Duke Svatopluk I (ruled 895–915) according to written records from the 10th century. Based on an analysis of pottery from the situations linked to the phase of the demise of the enclosed curtis, the author determines the period of the demise of the palisade enclosure, or the curtis, and places it into historical contexts known from other sources.

Early Medieval period – Bohemia – stronghold – Budeč – curtis – pottery – dating

ANDREA BARTOŠKOVÁ, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha
bartoskova@arup.cas.cz

Pohřebiště únětické kultury v Klecanech, okr. Praha-východ

Michal Ernée – Naďa Profantová

&

Helena Březinová – Jaroslav Frána – Antonín Majer – Petra Stránská

Nové výzkumy a revize starších nálezů umožnily identifikovat bohaté pohřebiště únětické kultury starší doby bronzové v Klecanech (střední Čechy). Jeden z nově prozkoumaných hrobů obsahoval čepel dýky a sekeru se lžicovitým ostřím. Povrch sekery nese stopy používání, což vylučuje její výhradní roli symbolického artefaktu. V korozních vrstvách na povrchu se dochovaly zbytky textilií. Z kostry pochází ^{14}C datum 3478 ± 31 BP (2 σ 1888–1736 a 1712–1695 BC).

starší doba bronzová – únětická kultura – pohřebiště – ^{14}C – antropologie – analýzy kovů – korozní vrstvy

***The Únětice culture cemetery in Klecany, Central Bohemia.** New research and a re-analysis of older finds enabled a rich cemetery of the Únětice culture (Early Bronze Age) in Klecany (distr. Prague-East) to be identified. One of the newly examined graves contained a dagger blade and an axe with spoon-shaped blade. The axe surface bears use wear traces, which rules out its exclusive role as a symbolic artefact. Textile remains were preserved in the corroded surface layers. A ^{14}C date of 3478 ± 31 BP (2 σ 1888–1736 and 1712–1695 BC) was obtained from the skeleton.*

Early Bronze Age – Únětice culture – cemetery – ^{14}C – anthropology – metal analyses – corrosion layers

HELENA BŘEZINOVÁ, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4. CZ-118 01 Praha; brezinova@arup.cas.cz

MICHAL ERNÉE, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha; ernee@arup.cas.cz

JAROSLAV FRÁNA, Výzkumný ústav jaderné fyziky AV ČR, v.v.i., CZ-250 68 Řež u Prahy;

ANTONÍN MAJER, Palackého nám. 62, CZ-387 01 Volyně; tel. 00420 383 372 547

NAĎA PROFANTOVÁ, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4. CZ-118 01 Praha; profantova@arup.cas.cz

PETRA STRÁNSKÁ, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4. CZ-118 01 Praha; stranska@arup.cas.cz

K železářské výrobě kolem přelomu 12. a 13. století v Knovízi, okr. Kladno

Martin Ježek – Jaroslav Řídký – Ladislav Varadzin – Jan Zavřel

Text vyhodnocuje nálezy získané při záchranném výzkumu u obce Knovíz ve středních Čechách. Jeden ze 14 zahloubených objektů z 12. až 1. pol. 13. stol. a několik movitých nálezů z jejich výplně indikují lokální železářskou aktivitu. Geologické charakteristiky mikroregionu a nálezy nedalekých středověkých těžebních šachet dovolují interpretovat situaci v Knovízi jako pozůstatky pracoviště zaměřeného na extrakci železné rudy v blízkosti místa těžby, popř. i na následné metalurgické činnosti. Text upozorňuje na nezbytnost analýz zemín z výplně pyrotechnologických objektů, jež mohou identifikovat konkrétní železářské či jiné výrobní aktivity.

středověk – střední Čechy – venkovské prostředí – zpracování železa – hutnictví – těžba surovin

On 12th–13th centuries ironworks in Knovíz, Central Bohemia. This work is an evaluation of finds uncovered during rescue excavations at the village of Knovíz in Central Bohemia. One of the 14 sunken features from the 12th to the first half of the 13th century, and several finds from their fills, point to local ironwork activity. The geological features of the micro-region and finds from nearby medieval mine shafts allow us to interpret the find in Knovíz as a workplace aimed at the extraction of iron ore nearby the mining venue; it may also have been involved in ensuing metallurgy activities. This work points to the importance of analyses of the soil from the fill of the pyrotechnological features, which helps to identify the specific ironwork, or other, activity.

Middle Ages – Central Bohemia – countryside – ironworks – metallurgy – raw mining

MARTIN JEŽEK, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha; jezek@arup.cas.cz
JAROSLAV ŘÍDKÝ, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha; ridky@arup.cas.cz
LADISLAV VARADZIN, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha; varadzin@arup.cas.cz
JAN ZAVŘEL, M. J. Lermontova 11, CZ-160 00 Praha 6; zavreljan@centrum.cz